

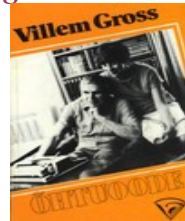
JAANUAR 2012

VILLEM GROSS - 90

(11. jaanuar 1922 – 6. aprill 2001)

(romaanikirjanik, publitsist, dramaturg)

„Oma elus tehtut, ka vaadates toimunud pöördeid, ei oska ma kuidagi kahetseda. Inimene elab,

kogeb, õpib käituma.“ /Rmt.: Õhtuode: mälestused ja romaan noorusajast/

Villem Gross sündis 11. jaanuaril 1922. aastal Tartus, samal aastal kolis perekond Kohtla – Järvele, kus isast sai kaevur. Lõpetades kohaliku algkooli, käis Villem veel koolis Jõhvi Gümnaasiumis ja Rakvere I Keskkoolis.

1940. aasta sündmuste mõjul astus noormees kommunistlikku noorsooühingusse, 1946. aastal NLKP-sse. Sõja ajal oli tööpataljonis ja tegi algusest lõpuni läbi Eesti Laskurkorpuse tee.

Pärast sõda töötas ajakirjanikuna „Talurahvalehe“ toimetuses. Aastatel 1951 – 1954 oli ta „Rahva Hääle“ kirjanduse ja kunsti osakonna juhataja, järgmised aastad möödusid ajalehe „Sirp ja Vasar“ kirjandusosakonna juhatajana ning viiekümnendate lõpuaastatel töötas Villem Gross ajakirja „Noorus“ toimetuses vastutava sekretärina.

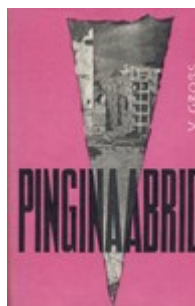
Teosed

- "Noored" (1949, jutustus)
- "Jää sulab" (1950, näidend)
- "Suures perekonnas" (1951, näidend)
- "Ankeet" (1955, näidend)
- "Ühe poisi suvi" (1956, poistejutt)
- "Tiivasirutus" (1958, romaan)
- "Müüa pooleliolev individuaalelumaja" (1962, romaan)
- "Pinginaabrid" (1965, romaan)
- "Keskmised päevad" (1966, jutustused)
- "Poolteist kuud" (1966, näidend)
- "Kooliraha" (1967, romaan)
- "Kas ainult täna on tänapäev?" (1972, valimik arvustusi ja publitsistikat)
- "Talvepuhkus" (1975, romaan)
- "Vaikimise motiivid" (1978, romaan)
- "Ülekoormatud paadis" (1981, romaan)
- "Enne suurt ilmamuutust" (1990, romaan)
- "President ja ta koerake" (1993, romaan)

- "Abielumehe pihtimus" (1995, romaan, Ott Varangu varjunimega)
- "Õhtuode" (1996, memuaare)
- "Lasnamäelt alla" (1999, romaan)

„Valitud teosed“ ilmusid kolmes köites 1987-1988

Kirjanduslukku jääb Villem Gross ennekõike romaanikirjanikuna. Ilukirjanduslikuks debüüdiks sai jutustus „Noored“. Proosast rohkemgi huvitas teda esialgu dramaturgia. Lavale tulid kolhoosiainelised näidendid. Laiemat tähelepanu äratas Tallinna Draamateatris lavastatud näidend „Ankeet“, mis 1955. aastal avaldati kirjaniku esimese raamatuna, esimese proosaraamatuna ilmus poistejutt „Ühe poisi suvi“.

Loominguliselt eriti viljakas aeg oli 60. - ndate aastate esimene pool, mil Villem Gross töötas kutselise kirjanikuna. Siis tuli ka tõeline tunnustus ja Gross tõusis loetavamate ja populaarsemate romanistide sekka Eestis – ennekõike romaanidega „Müüa pooleliolev individuaalelumaja“ ja „Pinginaabrid“.

Menu saladus oli see, et ta rääkis argistest, aga ka salatud asjadest, rääkis kaasajale kaasajast.

Tema tuntumatest teostest võiks veel nimetada jutustust „Tiivasirutus“, romaane „Talvepuhkus“, „Ülekoormatud paadis“, „Enne suurt ilmamuutust“, „President ja ta koerake“, „Lasnamäelt alla.“

Romaani „Talvepuhkus“ põhjal valmis 1978. aastal Tallinnfilmi mängufilm „Naine kütab sauna.“

Gross on avaldanud ka noorsooteoseid, lühiproosat ja mälestusi. Tema menukamaid raamatuid on tõlgitud paljudesse keeltesse: vene, tšehhi, ungari, ukraina, leedu, läti, moldaavia, tadžiki jm..

Aastast 1950 oli Villem Gross Kirjanike Liidu liige, töötades seal 1966. aastast organisatsioonilise sekretärina ja 1971 – 1976 oli juhatuse sekretär.

Eesti NSV teeneline kirjanik 1975.